

Grängsjö Bladet

Grängsjö Bygals Informationsblad

Redaktion: *Sven Erik Nordin*

Ola Wahlman

Jagrid Berglund

Årgång 8 Mars 2017

Nr 81

www.grangsjo.se

Den minnesgode läsaren kanske erinrar sig föregående upplagas berättelse om min vandring längs Kabelvägen norröver. Där kunde man läsa följande: ”...och uppe på Torbackens krön silades solljuset mellan granstammarna och gav ett intressant skeuggspel på snön. Jag övervägde att stanna till och ta en bild, men erinrade mig sedan att just detta motiv redan fanns på ett ansevärt antal av mina bilder”.

Det här är alltså en av dessa bilder, som redan fanns. Den togs ganska exakt åtta år tidigare - den 10 februari 2009. Som synes var det litet mer snö det året...

Fettisdag 2017

Tisdagen den 28 februari var det så dags för traditionellt fettisdagsfirande på kapellet. Närmare 100 gäster kom för att njuta av bruna bönor och fläsk (godare än någonsin!) och efterföljande kaffe med hembakade semlor till (också lika goda). Det bjöds även på underhållning av ”kyrkoherde emeritus” Bengt Wiklund (bördig från våra trakter) med ackompanjemang av Ove Falk. Bengt Wiklund är ju en estradör av Guds nåde (!), och han berättade med inlevelse och en god portion humor om en hel del äventyr från sitt omväxlande liv

som präst (bl.a. sjömanspräst i Rio de Janeiro, Brasilien). Han framförde också Ernst Rolfs gamla kända slagdänga ”Bättre och bättre dag för dag”, där de flesta kunde sjunga med i refrängen. Han kunde även ha berättat något som inte många känner till, nämligen att ursprunget till titeln härrör från den franske psykologen Emile Coué, vars självsuggestionsmetod gick ut på att just högt för sig själv flera gånger varje dag upprepa ”på alla sätt blir det bättre och bättre dag för dag”. En hänvisning till upphovet finns faktiskt också i den svenska texten, där frasen ”Hatten av för gamle herr Coué” återfinns.

Sammanfattningsvis var detta en fantastiskt trevlig kväll, där alla föreföll att trivas. Otroligt också att kunna samla hundra personer i lilla Grängsjö en tisdag kväll! /SE

Vid dragspelen Ove Falk, och till höger i bild pensionerade kyrkoherden Bengt Wiklund.

Sommaren med Diktator

av *Marie Nordin*

(forts. från förra numret)

David brukade komma ut ibland och titta till oss och skrocka belåtet om vilken tur Diktator hade som fick bli omskött så här fint. En dag så undrade han om jag inte ville rida på honom. Han hade visserligen ingen sadel, men om jag ville rida lite ändå så nog gick det bra. Och det behövde han ju inte säga flera gånger. Diktators hage var stor och fin och lämpade sig bra för ridning.

Med hjälp av en upp och nervänd låda tog jag mig upp på honom, och så tog vi en tur i hagen och precis som han var att sköta om var han att rida, dvs supersnäll. Han gjorde vad jag bad honom om, till och med galopperade uppför backen i hagen fast det måste varit år och dag sedan han galopperade senast, och han lydde minsta vink. Vi tog inga långa turer, för med hänsyn till hans avsevärda ålder räckte det gott med bara ett par svängar upp och ner i backen. Men jag var lycklig och det tror jag han var också.

David tänkte gå till Wahlmans och se om det fanns en sadel där som jag skulle kunna få låna, men det blev aldrig av att han gjorde det, vilket jag var innerligt glad över. För jag vet inte hur jag skulle kunna förklara att det nog inte fanns någon sadel i världen som skulle passa till Diktators höga manke. Vid den här tiden så var han runt 28 år, och hans nersjunkna rygg resulterade i en manke på bra mycket över en decimeter. Och en sådan sadel tror jag inte fanns.

På en av Davids och mina pratstunder så fick jag höra Diktators livshistoria, och då blev den hästen än mer speciell för mig. David berättade att han gått som ”sophäst” i Sundsvall. Stretat omkring i alla uppforsbackar och nästan ännu värre i nerforsbackarna, med tunga lass av sopor. Han hade haft ett slitsamt och långt ifrån gott hästliv. Men när han var fem år och David och Hulda flyttade till Grängsjö så behövde de en häst, och David som sett Diktators slit och släp och sett att

Uppför backen på Diktator...

det var en fin och bra häst såg till att han fick köpa honom. Och så hamnade han i Grängsjö. Och nu skulle han inte dra mjölk, men däremot timmer och hö och annat som hör en bondgård till. Dock var Diktator en ung häst med mycket spring i benen som hade svårt att stå still när David skulle lasta vagnen. Då kom han på den fiffiga idén att vända honom baklänges, dvs med nosen mot lasset och simsalabim, då kunde han ju inte springa någonstans! David berättade

tade om vintrar i djupsnö, när Diktator utan att tveka dragit lass i skogen så levande att jag fick bita mig i läppen för att inte börja gråta av rörelse. Och själv mindes jag ju en hund vi hade, Prisse, som sprang runt, runt Diktators jättehovar och skällde som en galning, och han stod bara blickstill och tittade runt sina ben på den där tokiga hunden. Utan att röra en fena. Han hade ju kunnat avsluta det hela med en enda välriktad spark, men inte Diktator inte. Snällare häst tror jag inte funnits på denna jord.

Men allting har ett slut, så även denna sommar och det blev dags att återvända till Byske där vi bodde vid den här tiden. Jag tog ett ömt farväl av min vän och lovade att vi snart skulle ses igen. Fast med hans avsevärda ålder så kändes det lite osäkert, om det skulle bli så.

Dock levde han ett par år till efter denna sommar, men på det år som följde hade jag plötsligt blivit så vuxen, tyckte jag, att det var med nöd och näppe jag följde med hit till Grängsjö och stugan, och Diktator hade jag inte samma intresse för längre.

Men jag glömmer aldrig den dagen när mamma kom och berättade för mig att Diktator inte fanns längre. Han hade fått trava vidare in i hästhimlen i en ålder av 30 år tror jag det var. Då kom vår sommar som en film i repris, och jag sörjde honom från djupet av mitt hjärta.

Men han är nu och för alltid i varmt minne bevarad.

Marie Nordin

Bilden visar David Rigsjö med Diktator, och den togs 1971 av dottern Kristina. På bilden är alltså David 59 - och Diktator 28 år. Efter att ha kommit till världen hos Wahlmans i Västergrängsjö 1943, såldes Diktator till en åkare i Sundsvall (som passande nog hette Åkesson) och fick där ägna sig åt att dra sopor på stadens gator. Därefter köpte alltså David Rigsjö honom, och han fick komma tillbaka till födelsetrakten.

För inte så länge sedan. Kiosken i Böle, Västergrängsjö.

För mindre än ett halvsekel sedan var våra trakter en "levande landsbygd" på ett helt annat sätt än i dag (när Telia just har skrotat det gamla kopparnätet utan att avvakta tillkomsten av ett tryggt och fungerande alternativ). Men förvisso var inte ens Grängsjö en enkel idyll på den tiden, det skall vi inte inbilla oss. Fattigdomen var för många ytterst påtaglig, de sociala skyddsnäten var minst sagt glesa, och boendestandarden var på många håll tämligen undermålig. Ändå var tillvaron kanske enklare och lättare att förstå på den tiden. Man behövde inte grubbla över vilken telefonoperatör eller vilken leverantör av elström man skulle välja, och det "pappersarbete" man som vanlig medborgare behövde utföra var jämfört med i dag ganska enkelt och lätt att förstå.

Något mycket påtagligt var tillgången på vanliga matvaruaffärer (som dessutom hade ett rejält utbud av allehanda artiklar – från spik till skor och leksaker). På sträckan mellan Gnarp och Bergsjö centrum fanns i min barndom ett tiotal affärer, och några kiosker. I Gränfors, nere vid "Gamsetbron" fanns t.ex. två affärer – en Konsumbutik och en privat affär, en på vardera sidan om åbron. Dessutom Marry och Ragnar Jonssons kiosk däremellan.

Under den här tiden tillkom också otroligt nog en ny kiosk i Böle (sista bondgården på vänster sida, innan man från Gnarpshället kommer ner till Gränfors). På bilden ovan ser man den kiosken – med tillhörande automat, där man kunde stoppa in en 25-öring och få ut en hyfsat stor chokladkaka (om jag minns rätt). Bilden har ställts till redaktionens förfogande av Thure Eriksson ("Böl-Thure"), som är född och uppväxt just här. Det är hans yngre bror Åke som syns på bilden. Denne har sedan åtskilliga år tagit sig namnet Bondesjö./SE

Den lille grå gubben (forts. från föreg. nr)

Jag hade alltså stött ihop med min lille grå vän igen på Kabelvägen – efter ett längre uppehåll. Vi pratades vid en stund, och när jag frågade gubben hur han hade det med hälsan, om inte han var sjuk någon gång, så började han skratta hejdlöst. Han skrattade så han nästan vek sig dubbel.

Frågan om inte han kunde bli sjuk någon gång roade honom tydligen mycket... Han verkade nästan tycka att frågan var otroligt dum. När han till sist slutat skratta, så slår han ut med armen som för att visa hela naturen omkring oss.

- Må de här apoteke behöver man aldrig bli sjuk!
- Menar du att du använder örter och rötter och sådant som finns här i skogen då?
- Jo... Hä finns bot för allting hånne! Men hä har folk glömt bort nu. Man ska ha piller i ställe. Dyrt o dumt! I skogen å på tåkten å runt dikeskantan finns hä medel. Billet å bra!

Gubben tittar upp mot mig och nickar beskäftigt som för att understryka vad han säger... Han förvånar mig varje gång jag träffar honom, men detta att han betraktar hela naturen som ett apotek och kanske skulle kunna vara någon sorts örtmedicinsk expert är ändå väldigt oväntat. Eftersom jag själv på förekommen anledning använt de senaste åren åt att just undersöka alternativ till de vanliga ”pillren” som läkarna skriver ut, så är detta verkligen fascinerande. Kanske vet den här gubben mer än jag om detta - och kanske vet han mer än jag förstått om mig...

Eftersom jag nu råkar känna till en del om moderna läkemedel (och gamla), så är jag kanske inte direkt beredd att skriva under på gubbens påstående att piller alltid är ”dyrt och dumt”. Men pinsamt nog ligger det ändå mycket i det han säger, för även om det onekligen finns ”piller” som dagligen räddar livet på människor, så vet vi ju också, att legalt förskrivna mediciner dagligen skadar människor och förkortar deras liv. Men jag blir mycket nyfiken på vilka kunskaper denne lille gubbe kan ha om sådant...

- Vad har du för mediciner i ditt apotek då, frågar jag... Gubben tittar forskande på mig, som om han undrar om det är någon idé att ens försöka förklara för någon så okunnig om jag.
- Öm man ät rektet, så behöver man ingen medicin, men annars finns hä myttje man kan ta.
- Kan du berätta något?
- Ja, tell exempel nästan alle bära. Blåbär, lingon, tranbär, hallon å smult-ron. Allehop är bra för krôppen! Åsså enbära förstås... Å öm du gör illa dag, så du skär dag håll na'n, så ska du lägg på na groblad förstås... Häl honnung. Hä går bra hä å

Jag börjar förstå, att gubben kanske vet vad han talar om. Det han räknar upp är ju sådant som är känt sedan länge – och som man kan läsa sig till. Jag ser plötsligt på den märkliga lilla figuren med nya ögon./SE

Från årsmötet den 6 mars

Femton medlemmar hade infunnit sig till årsmötet. Detta genomfördes traditionellt under ordföranden Urban Norlins ledning och under gemytliga former. Beslut om de olika posterna i styrelsen och andra funktioner i byalaget kunde ganska snart fattas - till stor del genom omval. Sålunda kvarstår t.ex. Urban som ordförande, Stefan Kasos som kassör - med Carin Walldin som ansvarig för kontantkassan - och Svante Holm som sekreterare. Tilläggas kan också att revisor Barbro Gunsth Norlin funnit föreningens ekonomi i god ordning, och att styrelsen därför beviljades ansvarsfrihet för det gångna räkenskapsåret. Medlemsavgiften blir oförändrad - 50 kr för enskild medlem och 100 kr för familj, samt 50 kr extra för postbefordran. Beslutet gäller förstas för år 2018. Årets avgifter fastställdes vid föregående årsmöte. Mer komplett protokoll från mötet kommer i en senare upplaga - och kommer även att finnas på byalagets hemsida.

En diskussion fördes sedan omkring problemet med bankernas obenägenhet att numera hantera kontanta pengar. Detta innebär som bekant konkreta problem för mindre näringsidkare - och för föreningar av byalagets typ - särskilt naturligtvis för oss i "glesbygden".

Kontakter har tagits med flera banker, utan att någon enkel, praktisk och kostnadseffektiv lösning kunnat erbjudas. Vid årsmötet kunde man möjligen urskilja en viss "generationsskillnad" mellan dem som känner sig bekväma med den moderna digitala tekniken för ekonomiska transaktioner (typ Swisch) och dem som föredrar den enkla och självklara hanteringen av kontanter vid affärer på några få kronor.

Eftersom just denna form av affärer (inköp av lotter, kaffebröd, varm kory, inträdesavgifter etc.) utgör den helt dominerande delen av byalagets "affärer", kan kontantköp förstas synas vara den enklaste metoden för vår del. Just vid betalning av inträdesavgift till de arrangemang byalaget anordnar på kapellet, kan nackdelarna med Swisch kanske bli särskilt uppenbara. T.ex. vid det nyligen genomförda fettisdagsfirandet, som samlade omkring ett hundra gäster, så hade betalning med Swisch sannolikt inneburit, att de som hamnat sist i kön skulle ha fått vänta länge på bruna bönor och semlor. Även med viss vana av systemet - som troligen bara en mindre andel av gästerna hade - skulle nog varje betalning ha tagit några minuter i anspråk. Multiplicera detta med 100!

Möjligen skulle det gå att ordna med betalning i förskott för att slippa proceduren vid entrén - men detta innebär förstas andra komplikationer.

Dock blir förstas just Swisch bland yngre människor ett allt mer självklart sätt att privat enkelt och avgiftsfritt överföra pengar i de flesta sammanhang, varför det är möjligt att också vi så småningom blir tvungna att anpassa oss till denna teknik.

Jag använder mig själv av Swisch och inser fördelarna med systemet - men jag är inte heller omedveten om problemen. Möjligen kan man också i sammanhanget tänka på, att just den digitala pengahanteringen, där man inte kan se och ta

på pengarna, sannolikt i viss grad har bidragit till att många människor tappat kontrollen över sin ekonomi och skaffat sig skulder, som de sedan inte klarar av.

Även om de flesta av oss kan lära sig digitala metoder för att hantera vardagen (och t.ex. framställa det blad du just läser), så är nog våra hjärnor ursprungligen s.a.s. anpassade för en analog metod, när det gäller att möta verkligheten.

Detta är förstås inget problem byalaget har det primära ansvaret för och behöver lösa, men det är nog ett större samhällsproblem än de flesta är medvetna om.

Hur som helst kommer byalaget förstås att lösa de praktiska problemen med ”pengahanteringen” på ett lämpligt sätt. Flera medlemmar ägnar sig åt frågan just nu. Men kanske kan någon läsare av dessa rader komma med en enkel lösning, som ännu ingen tänkt på... Det går i så fall att höra av sig till någon i styrelsen - eller till Grängsjö-Bladets redaktion... /SE

Nya medlemmar

Johan Åhs och Madeleine Norberg, Västergrängsjö, hälsas varmt välkomna i byalaget - liksom Karin Sandström, Bergsjö.

Kommande aktiviteter

Betr. t.ex. ev. kommande pimpeltävling (som förstås är väderberoende) hänvisas till våra anslagstavlor. I övrigt kan vi rekommendera nedanstående annons:

ANGLINGSTÄVLING

Grängsjösjön GNARP

Lördag 11 mars kl. 9 - 13

Anmälan 300 kr
10 angeldon per ruta

Priser:
9000 kr
4000 kr
2000 kr

vid 100 deltagande lag

Upplysningar och anmälan
Kent Hammarström 070-698 11 82
Ove Sjödin 0652-211 55

Gnarps fiskeområde / Grängsjö Byalag

Måndag den 3 april kl. 19.00 blir nästa månadsmöte.